

Gde da idem?

ACDC

Advocacy Center For Democratic Culture

Šta da radim?

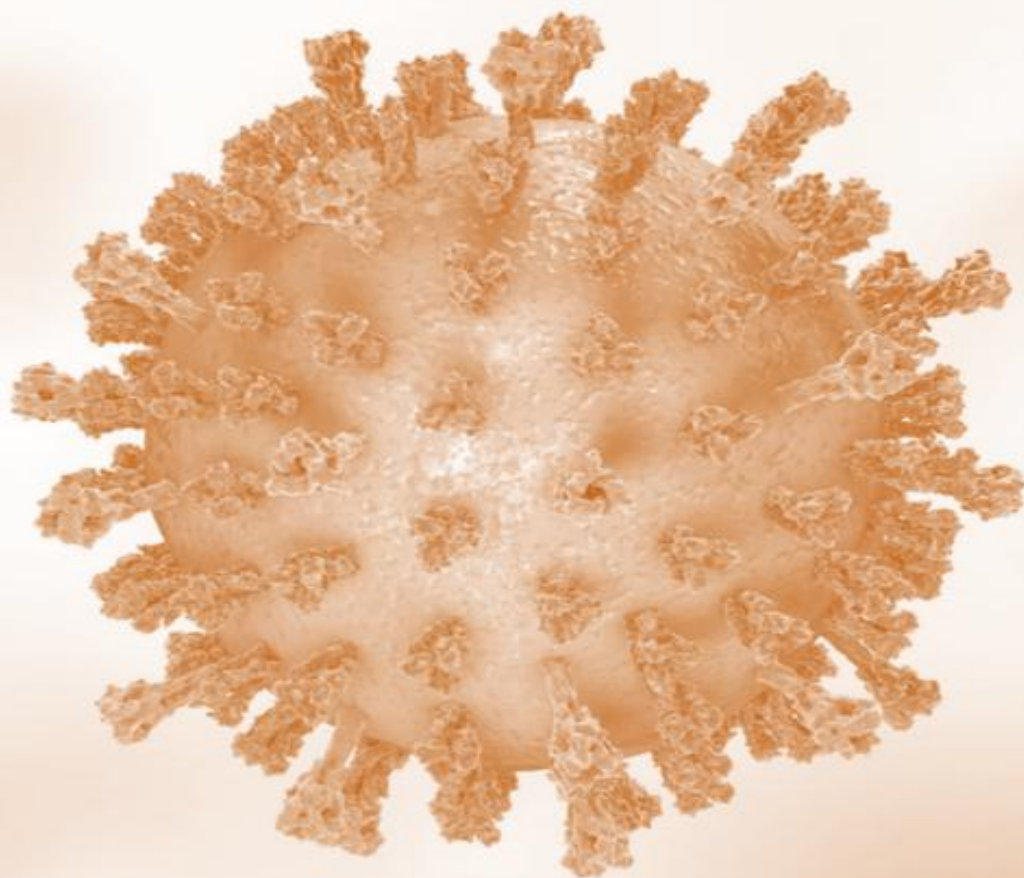

**UTICAJ COVID-19 VIRUSA
NA POVERENJE
GRAĐANA**

Kome mogu da verujem?

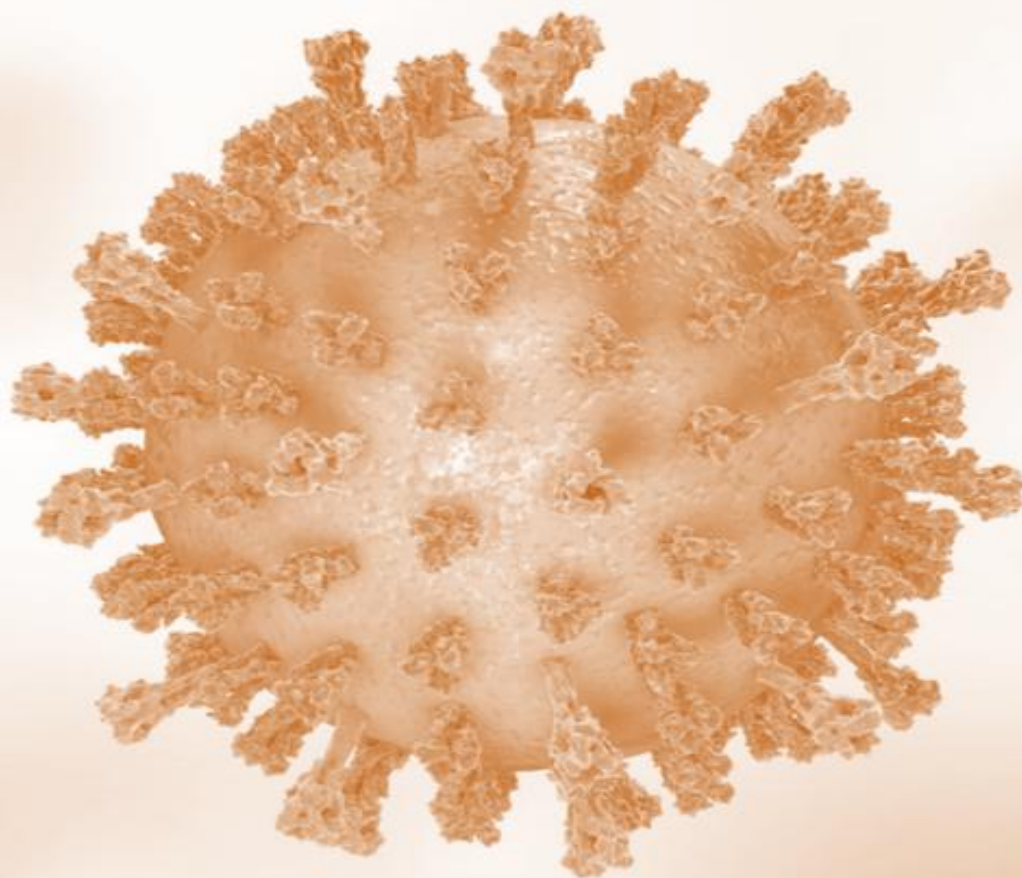
ANALIZA ISTRAŽIVANJA

April, 2020

Sadržaj

Kontekst istraživanja.....	3
Metodologija istraživanja.....	4
Najvažniji rezultati.....	5
Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema.....	6
Demografija.....	7
Rezultati istraživanja.....	9
Zaključci	20

Kontekst istraživanja

Novi koronavirus, Covid-19 je globalni izazov, koji od svakog pojedinačno zahteva odgovorno postupanje. Svaki građanin pojedinačno, ali i firme, institucije i organizacije, mogu poduzeti mere kako bi se bolje zaštitili od virusa i bili spremni na nepredvidive situacije. Već su dostupna predviđanja i procene da će Covid-19 izazvati strašan šok za ekonomiju mnogih država, ali i globalnu ekonomiju.

Zemlje u regionu različito su reagovalе na pojavu koronavirusa. Prištinski mediji objavljuju da su prvi slučajevi zaraženih korona virusom registrovani 13. marta 2020.godine, dok je Vlada Kosova 11. marta, nakon prvih testiranih uzoraka, već usvojila niz mera, u cilju sprečavanja širenja epidemije. Prve restriktivne mere obuhvatile su škole, vrtiće i fakultete. Pored zatvaranja škola, prekinute su vazdušne i drumske linije u zemlje sa visokim ili srednjim rizikom od korona virusa. Preventivne mere uključuju i zabranu rada restorana, noćnih klubova i teretana. Globalno stanovništvo se takođe suočava sa psihološkim uticajem, sa niskim moralom i povećanom anksioznošću zbog izolacije, jer se ljudski kontakt i sloboda putovanja skoro potpuno ograničavaju.

Usled novonastale situacije prouzrokovane pandemijom virusa COVID-19, dolazi do različitih sukoba mišljena i razmišljanja građana kako o sigurnosnoj situaciji, tako i o poverenju koje imaju prema zdravstvenim ustanovama i predstavnicima vlasti.

Veoma je važno i sa stanovništa lokalne samouprave i sa stanovništa građana dobiti informacije o stanju svesti i poverenja stanovništva kako bi način organizovanja i sigurnosnih parametara i mera mogao biti adekvatno prilagođen situaciji.

Zbog svega gore navedenog, Centar za zastupanje demokratske kulture (ACDC) je sproveo istraživanje o svesti i mišljenju građana o trenutnoj situaciji i poverenju. Istraživanje je, shodno trenutnoj situaciji, sprovedeno putem internet ankete koju je popunilo 577 ljudi iz skoro svih opština sa većinskim srpskim stanovništvom na teritoriji Kosova a njihova mišljenja su uvrštena u predstavljenim rezultatima i analizi.

Ovim istraživanjem dobili smo približniju sliku o tome u kojoj meri su građani upoznati sa problematikom novonastale situacije u kojoj meri i u koga imaju veće poverenje.

Metodologija istraživanja

-Kvantitativno istraživanje-

Način istraživanja: Internet anketa.

Mesto istraživanja: Sve opštine Republike Kosovo

Vreme istraživanja: 1. april – 20. april 2020. godine

Veličina uzorka: 577 ispitanika putem internet anketa.

Opis uzorka: Od ukupno 577 ispitanika, 45.5% ispitanika je muškog pola a 55.5% ispitanika ženskog pola.

Tip uzorka: Stratifikovani reprezentativni slučajni uzorak, na osnovu opštine stanovanja

Poststratifikacija: Godine, nivo obrazovanja i radni status

Najvažniji rezultati

91% ispitanika je veoma dobro ili delimično dobro informisano o trenutnoj situaciji

72% ispitanika smatra da se sigurnosna situacija poboljšala ili je ostala ista

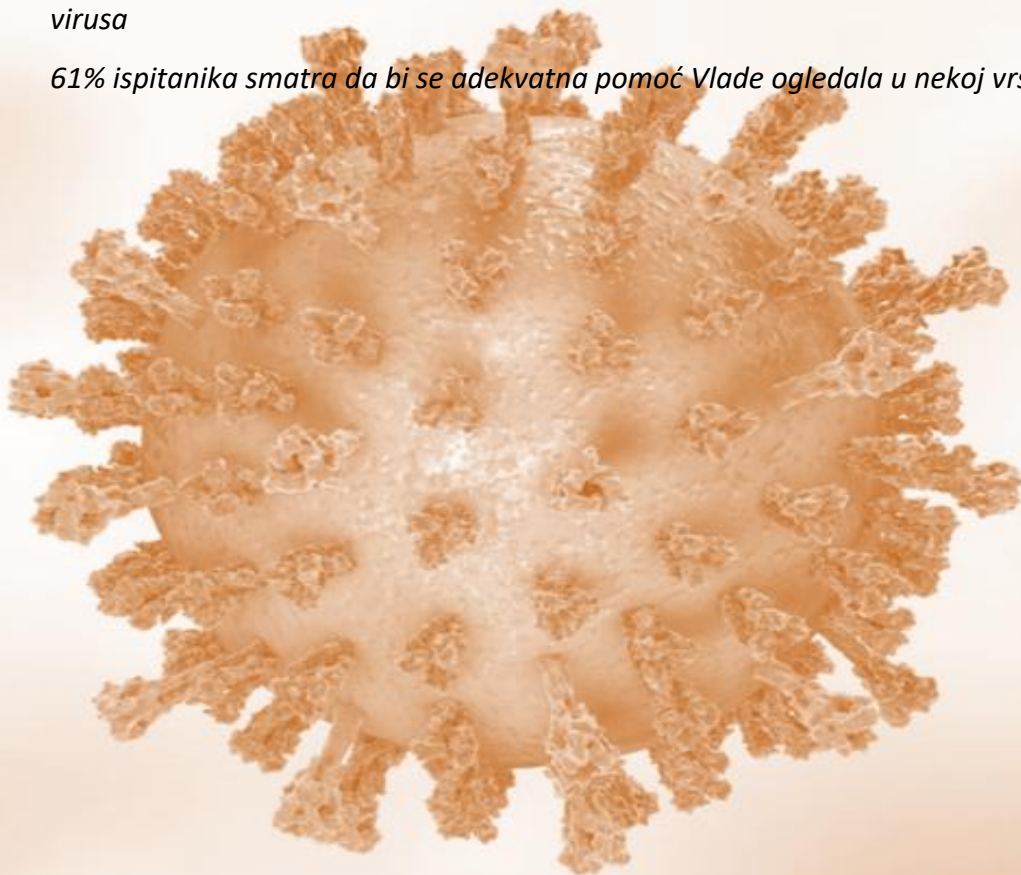
79% ispitanika smatra da se građani u njihovom okruženju pridržavaju uvedenih mera

64% ispitanika ili ne zna ili misli da ne postoje servisi za psihosocijalnu podrku na njihovom maternjem jeziku

45.7% građana misli da je obaranje Vlade Kosova neprihvatljivo a 27.1% nije u to sigurno

55.3% ispitanika smatra da međunarodna zajednica ne čini dovoljno na suzbijanju širenja virusa

61% ispitanika smatra da bi se adekvatna pomoć Vlade ogledala u nekoj vrsti subvencija

Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema

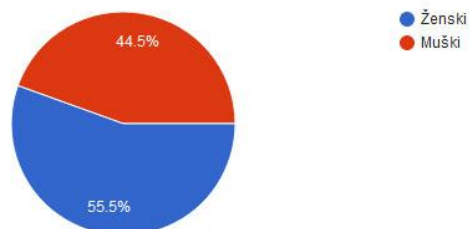
Rezultati ankete:

- Informisanost: istraživanje je pokazalo da je informisanost građana o trenutnoj situaciji veoma dobra.
- Većina kosovskih institucija uživa veoma nisko poverenje građana
- Mali broj ispitanika bi pristao da bude lečen u ydravstvenim institucijama Kosova
- Većina ispitanika se informiše putem interneta i medija iz Beograda
- Mišljenje je da međunarodna zajednica na Kosovu ne radi dovoljno na prevenciji širenja virusa
- Veliki broj ispitanika smatra da je obaranje Vlade Kosova neprihvatljivo u ovakvoj situaciji.

Demografija

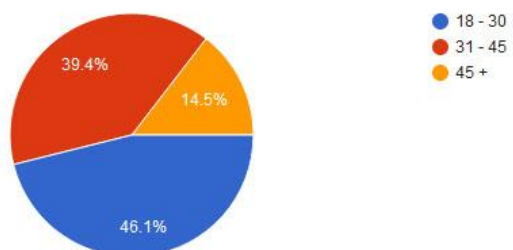
1. Pol

562 responses

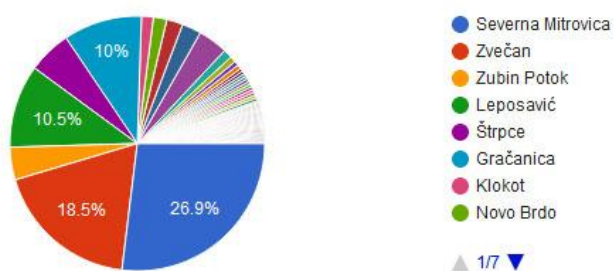
2. Starosna dob

564 responses

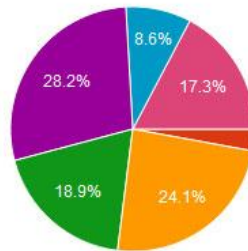
3. Opština

531 responses

4. Obrazovanje

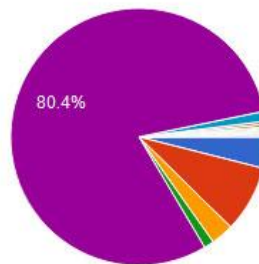
556 responses

- Nezavršena osnovna škola
- Završena osnovna škola
- Završena srednja škola
- Osnovne studije (u toku)
- Osnovne studije (završene)
- Postdiplomske studije (u toku)
- Postdiplomske studije (završene)

5. Etnička pripadnost

560 responses

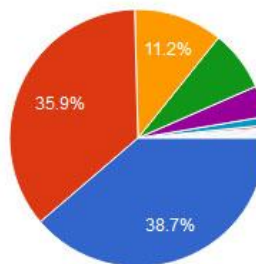

- Albanac/ka
- Bošnjak/inja
- Goranac/ka
- RAE
- Srbin/kinja
- Turčin/kinja
- Crnogorac
- Prizren

▲ 1/2 ▼

6. Radni status?

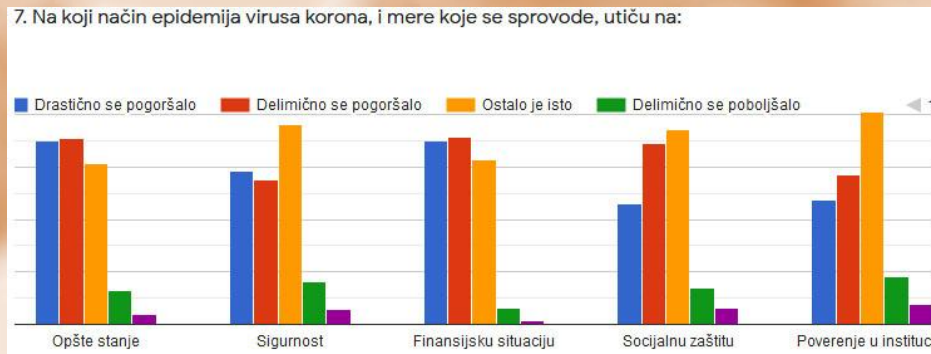
563 responses

- Nezaposlen/a
- Zaposlen/a (javni sektor)
- Zaposlen/a (privatni sektor)
- Zaposlen/a (NVO)
- Vlasnik/ca sopstvenog biznisa
- Penzioner/ka
- Student
- Internationa Organisation

▲ 1/2 ▼

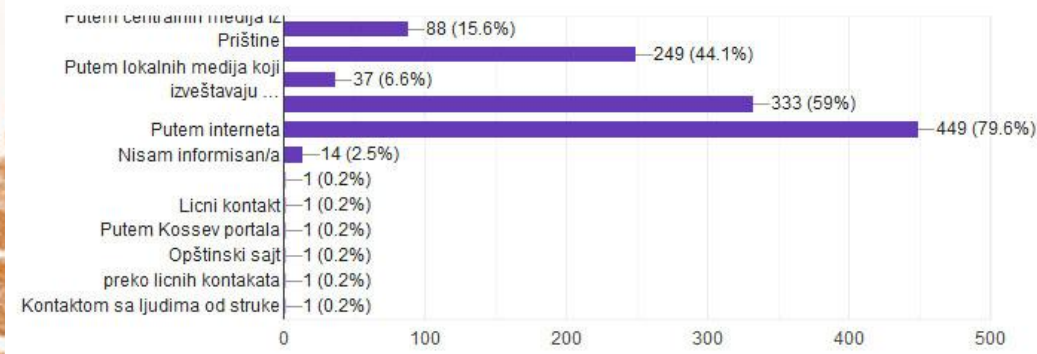
Rezultati istraživanja

Kao što možemo videti iz grafikona, skoro svi ispitanici se slazu da je došlo do pogoršanja u skoro svim navedenim oblastima, mada je veliki broj njih mišljenja da su sigurnosna situacija, socijalna zaštita i poverenje u institucije ostali na istom nivou. Ovim institucijama građani Kosova i pre pandemije nisu bili zadovoljni, a sada je to nezadovoljstvo došlo do izražaja jer su se suočili sa situacijom koja je poljuljala mnogo razvijenije državne sisteme sirom sveta

8. Na koji način se informišete o celokupnoj situaciji u vezi sa virusom Korona (zaokružite više odgovora)?

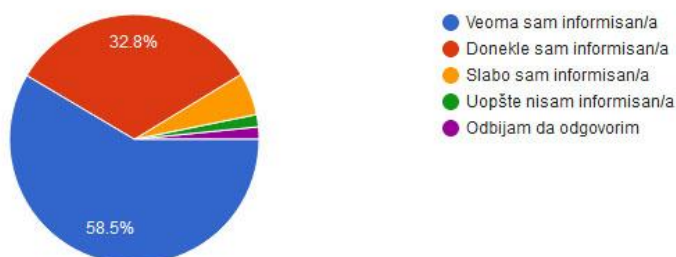
564 responses

Ono što se u današnjem vremenu i očekivalo, 79.6% ispitanika se o situaciji informiše putem interneta, mada se jedan dobar procenat, njih 59% izjasnilo da informacije dobija od medija iz Beograda. 44,1% građana izvor informacija nalazi i u prištinskim medijima, što je posebno slučaj za ljude koji žive na centralnom Kosovu. Izveštavanje beogradskih medija je kvantitativno nadmašilo izveštavanja od strane lokalnih medija sa Kosova, kao i izveštavanje od strane prištinskih medija. Veliki broj obraćanja narodu od strane Predsednika Srbije, kao i Kriznog štaba i svih institucija koje su bile uključenije u rešavanje pandemije su rezultovale većim praćenjem beogradskih medija.

9. U kojoj meri ste informisani o procedurama vezanim za COVID-19?

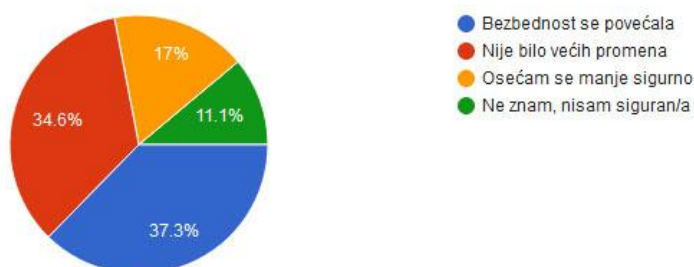
564 responses

Kod tako velike zastupljenosti informisanja na svakom tipu medija, u cilju buđenja svesti građana, koji su ključ za izlazak iz ove situacije, očekivano je da je velika većina veoma dobro, njih 58.5% ili donekle informisana, njih 32.8%, o procedurama u vezi sa COVID-19. Njihovo ponašanje, tj. pridržavanje mera je presudno u ovakvim situacijama tako da su se svi mediji potrudili da ta informacije dopru do građana.

10. Kako ocenjujete bezbednosnu situaciju u Vašoj sredini od uvođenja mera za sprečavanje širenja virusa korona?

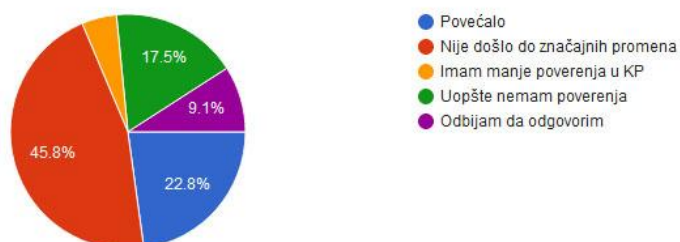
560 responses

Interesantno je da 37.3% ispitanika smatra da se bezbednosna situacija poboljšala uvođenjem mera za sprečavanje širanja virusa COVID-19 a njih 34.6% smatra da većih promena nije bilo. 17% se oseća manje sigurno.

11. Vaše poverenje u Kosovsku policiju od uvođenja mera za sprečavanje i suzbijanje COVIDA-19 se:

561 responses

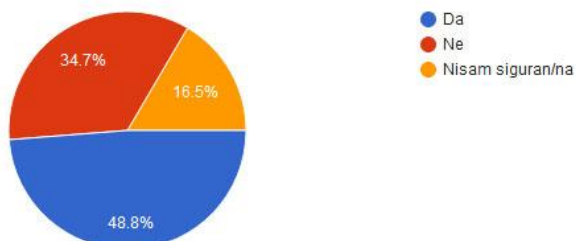

Ukupno 45.8% ispitanih je mišljenja da nije došlo do značajnih promena u pogledu poverenja prema KPS-u. Ipak, 22.8% smatra da se to poverenje povećalo od početka pandemije, iako

kosovska policija nije imala prilike, a ni potrebe da pokazuje svoju potpunu spremnost za delovanje u ovim trenucima, s obzirom na mali broj zaraženih građana kao i poštovanja uvedenih mera od strane Vlade Kosova. Njihovo prisustvo se vidi u mnogo većoj meri nego ranije. Povećan je broj policajaca na terenu, što nekima uliva veće poverenje u njihov rad.

12. Da li Vas je lokalna samouprava adekvatno upoznala sa situacijom i promenama u vezi sa merama koje donosi?

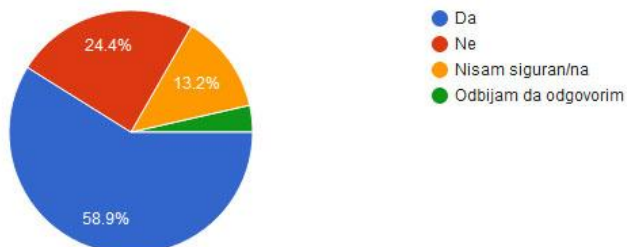
562 responses

Zatim, 48.8% ispitanika misli da je lokalna samouprava adekvatno prosledila informacije o merama koje se sprovode (u cilju suzbijanja virusa Covid 19). Međutim, 34.7% ispitanika smatra da to ipak nije slučaj, što, kada se u obzir uzme i 16.5% onih koji nisu sigurni, pokazuje da većina misli da je lokalna samouprava mogla više da uradi povodom informisanja stanovništva.

13. Da li ste kao građanin/ka imali mogućnosti da se o merama centralnih i lokalnih vlasti upoznate na Vašem maternjem jeziku?

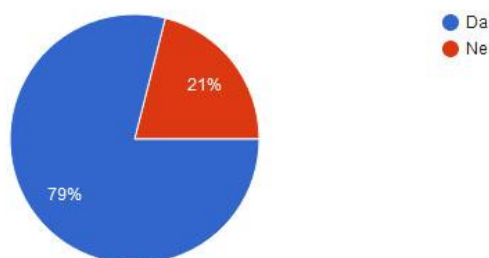
562 responses

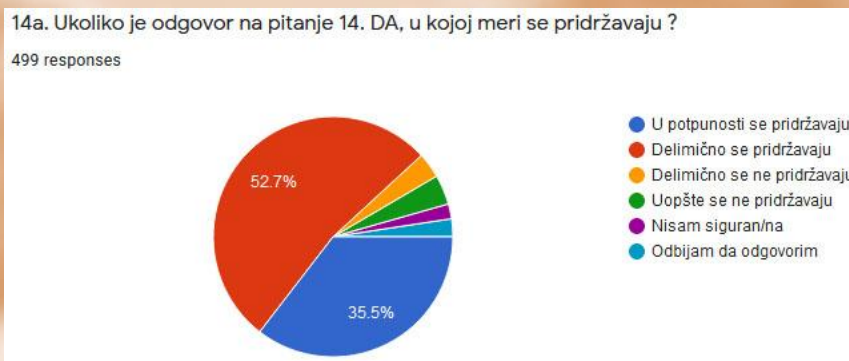
Većina ispitanika smatra da su se o merama centralnih i lokalnih vlasti mogli informisati na svom maternjem jeziku. 24.4% smatra da tu mogućnost nisu imali.

14. Da li se ljudi iz Vašeg okruženja pridržavaju uvedenih mera?

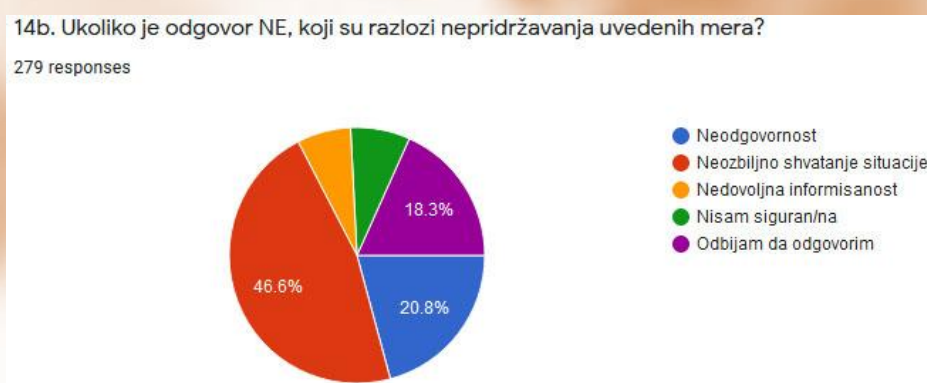
561 responses

Dobro je da se čak 79% ispitanika izjasnilo da se ljudi iz njihovog okruženja pridržavaju uvedenih mera, što znači da je svest građana o posledicama Covida 19 na visokom nivou. Na drugoj strani, 21% smatra da se ljudi baš i ne pridržavaju tih mera.

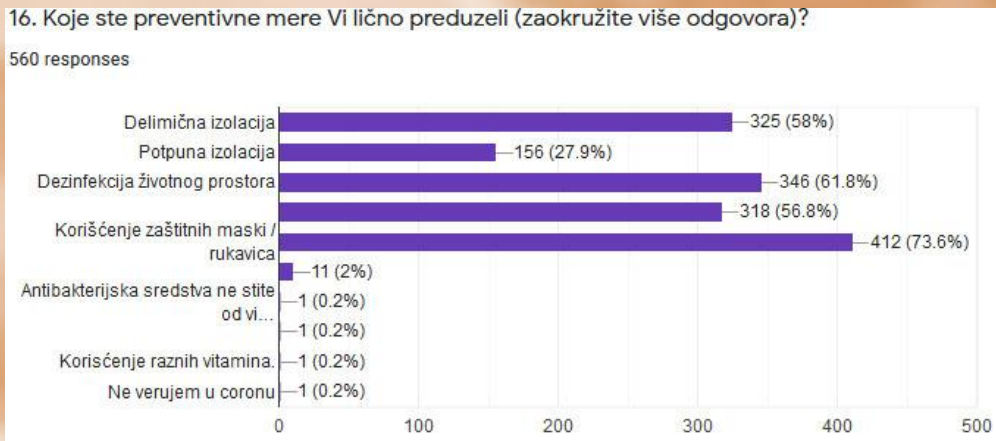
Njih 52.7% se delimično pridržava uvedenih mera da 36.5% u potpunosti.

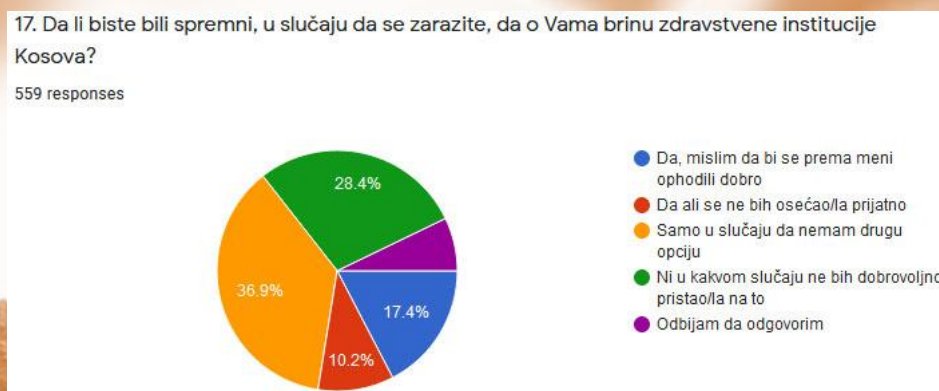
Kao najveći razlog za nepridržavanje se navodi neozbiljno shvatanje situacije i neodgovornost.

Što se tiče servisa podrške, 43.5% ispitanika ne zna da li postoji psihosocijalna podrška na maternjem jeziku, dok 34.6% smatra da takva vrsta podrške postoji, a 20.9% smatra da ne postoji. Zabrinjavajuće veliki procenat ispitanika ili ne zna ili smatra da servisi psihosocijalne podrške ne postoje, iako je takva podrška veoma značajna u period izolacije usled epidemije. Prema dobijenim rezultatima očigledno je da postoji nedostatak informacija vezanih za ovu pomoć i podršku građanima, koja je itekako bitna s obzirom da se vidno povećao broj nasilja u porodici, kao i broj psiholoških problema građana izazvanih izolacijom, ali i strahom.

Kako je i očekivano, većina ljudi preduzima one mere koje su im dostupne i koje su propisane kako od strane Vlade, tako i od strane Svetske Zdravstvene Organizacije. Najveći broj ispitanika se opredelio za korišćenje zaštitnih maski i rukavica (73.6%), dezinfekciju životnog prostora (61.8%) i delimičnu izolaciju (58%), što su inače mere koje se najviše preporučuju.

Ukupno 36.9% ispitanih bi na to pristali samo u slučaju da ne postoji druga opcija. 28.4% nikako ne bi dobrovoljno pristali na tako nešto, 17.4% smatra da bi to bilo u redu a 10.2% bi pristalo ali se ne bi osećalo prijatno zbog toga. Nažalost sve slabosti zdravstvenog sistema na Kosovu su došle do izražaja, postoji nedovoljno poverenje građana, kao i nedostatak opreme, a i kadrova. Svesni toga, građani su u velikom strahu da ukoliko dođe do zaražavanja neće biti adekvatno zbrinuti u institucijama na Kosovu.

18. Da li je snabdevenost medicinskim materijalom u Vašem mestu podjednaka kao i u većinski albanskim mestima ?

557 responses

Kod ovog pitanja su skoro ravnomerno raspoređeni procenti na tri odgovora. Naime, 27.3% ispitanika smatra da su mere bile prilagođene i da se vodilo računa o položaju zajednice, 26.5% misli da se nije vodilo računa o specifičnom položaju zajednice, dok 21.6% građana veruje da je bilo nekih propusta.

19. Da li mislite da se prilikom primene mera vodilo računa o specifičnom položaju Vaše zajednice?

550 responses

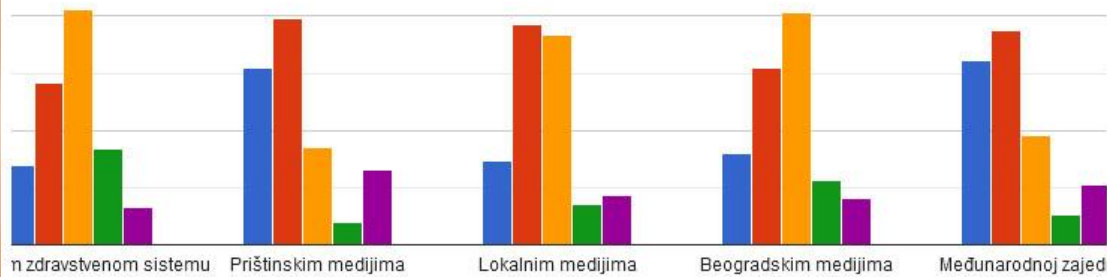

Kod ovog pitanja su ravnomerno raspoređeni procenti na tri odgovora. Mere su prilagođene, 27.3%, nije se vodilo računa o specifičnom položaju moje zajednice, 26.5%, da mada je bilo nekih propusta, 21.6%.

20. Ocenite stepen poverenja koji imate tokom ove krizne situacije prema:

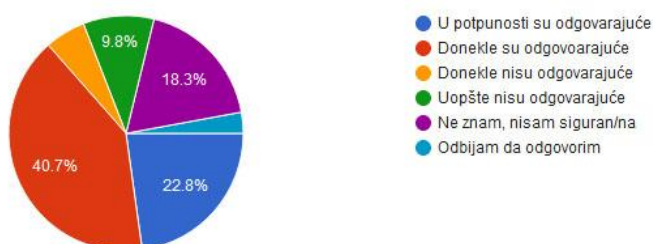
20. Ocenite stepen poverenja koji imate tokom ove krizne situacije prema:

U zavisnosti od čekiranih opcija, odgovori se kreću od niskog poverenja za kosovske institucije, lokalne vlasti, kosovsku policiju, Prištinskim medijima, lokalnim medijima i Međunarodnoj zajednici, pa do visokog poverenja u institucije Republike Srbije, zdravstveni sistem Srbije i beogradskim medije.

21. Po Vašem mišljenju, da li je kosovska Vlada preduzela odgovarajuće mere u cilju suzbijanja širenja virusa korona?

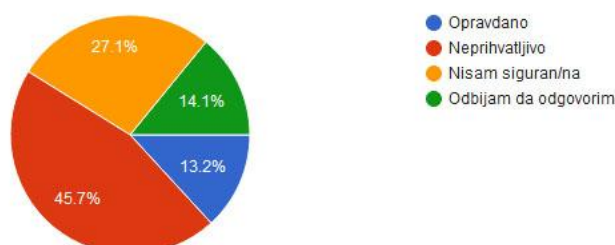
553 responses

Pohvalno je to što oko 63% ispitanih misli da je Vlada Kosova preduzela odgovarajuće ili delimično odgovarajuće mere za suzbijanje širenja virusa. Iako suočena sa mnogim problemima, uspela je da pravovremeno uvede mere i da ih menja prema potrebama stanovnika i spreči veće širenje pandemije.

22. Po Vašem mišljenju, da li je obaranje kosovske Vlade tokom pandemije virusa korona

554 responses

Gotovo 46% ispitanih misli daje obaranje Vlade Kosova u ovom trenutku neprihvatljivo, 27% nije moglo da se odluči a samo oko 13% misli da za to postoji opravdanje. Nezadovoljstvo ovakvim postupcima kosovske vlade je očekivano, jer se u ovakvim trenucima očekuje borba za zaštitu svojih građana i njihovog zdravlja.

23. Šta to govori o kosovskoj Vladi i kakvo je vaše mišljenje o trenutnoj političkoj situaciji na Kosovu?

Molimo Vas da nevedete odgovor

406 responses

Nemam misljenje

Neozbiljnost

Nemam komentar

Katastrofa

Ne znam

Uzas

Odbijam da odgovorim

Haoticno

23. Šta to govori o kosovskoj Vladi i kakvo je vaše mišljenje o trenutnoj političkoj situaciji na Kosovu?

Molimo Vas da nevedete odgovor

406 responses

Individualni interesi se stavljaju ispred interesa naroda.

Ne valja im posao

Govori o nestabilnosti citavog sistema i jakom spoljnom uticaju

Hiçbir şey bilinmiyor

Samo im je položaj vazan

Ne znaju da rade svoj posao.

Vlada nikakva.

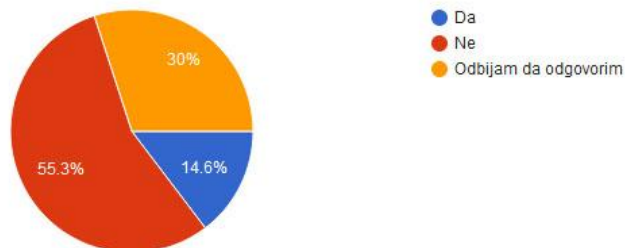
Lose generalno kao i uvek tako ce i ostati menjace ce non stop. Cvrsta zemlja i prava zemlja je SRBIJA!

Najboja vlada u rajonubposlednjih 20 godina

Nevedeni odgovori na ovo pitanje samo pokazuju da je razmišljanje ispitanika uglavnom kritično po pitanju kosovske Vlade i političke situacije. Nezadovoljstvo proizlazi očigledno iz mnogobrojnih problema sa kojima se građani suočavaju, kao i zbog stalni oprečnih informacija koje građani dobijaju iz medija.

24. Po Vašem mišljenju, da li međunarodna zajednica na Kosovu čini dovoljno u borbi protiv korona virusa?

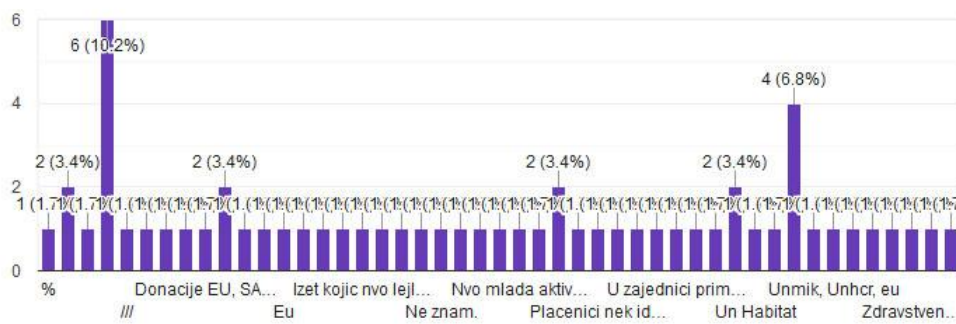
553 responses

To kritičko razmišljanje se pretočilo i u odgovore na ovo pitanje. Samo 14.6% ispitanika misli da međunarodna zajednica na Kosovu čini dovoljno u borbi protiv COVID-19 virusa, dok 55.3% ima sasvim suprotno mišljenje, a 30% odbija da se o tome izjasni. Nažalost malo je informacija o radu međunarodnih organizacije koje su dostupne građanima i nedostatkom informacija stiče se utisak da pomoć ne postoji.

24a. Ukoliko je odgovor DA, navedite ime/na organizacije/a:

59 responses

Varijacije odgovora na ovo pitanje su toliko velike da se sa sigurnošću ne može reći koja je to od organizacija nešto uradila. Sa 6.8% može se izdvojiti samo UNHCR.

24b. Ukoliko je odgovor NE, šta je to što bi međunarodne organizacije trebalo da učine u cilju borbe protiv širenja zaraze virusa korona:

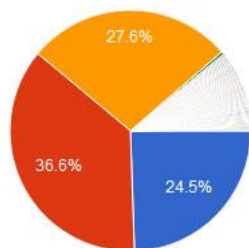
244 responses

Neka ne rade nista bolje cemo proci
Veca aktivnost na terenu, veca materijalna pomoc
Više testiranja, brzo reagovanje, i znanje o ovom virusu.
Da kazu pravi broj zarazenih
Mnogo toga.
Mnogo toga da ne nabrajam.
Medjunarodna zajednica u mesto da se zauzima sa zdravstvenom i i ekonomsko-socjalnom stanjem, zauzime se zavadjemjem politicara ibpolitickih partija.zavadjuje
Više medicinske opreme i dadatno angazovanke medicinskih strucnjaka.
Dovodjenje strucnjaka za lecenje od virusa korona.

Ovde su ispitanici naveli više opcija i odgovora a najčešće pominjani su ovde navedeni.

25. Na koji način država može pomoći građanima nakon završetka epidemije

511 responses

- Subvencijama za marginalizovane gr...
- Subvencijama za mala proizvodna i p...
- Odobranjem beskamatnih kredita...
- Zaposljavanjem mladih koji zele i ho...
- Novcanu pomoc naravno.
- Samo da vama ne daju jer ste totalno...
- Finansijska pomoc gradjanina
- Grantovima

▲ 1/8 ▼

Kao jedno od rešenja pomoći koje Vlada može sprovesti, navode se subvencije za mala proizvodna i poljoprivredna preduzeća, sa 36.6%. Odobranje beskamatnih kredita sa dužim grejs periodom za pospešivanje poljoprivrednika je na drugom mestu sa 27.6% dok se na trećem, sa 24.5% nalazi opcija subvencija za marginalizovane grupe.

26. Dodatni komentar, ukoliko ga imate

132 responses

Nemam

Samo zajedničkim snagama cemo pobediti koronu.

Nadam se da sam doprineo necemu tu sam ako treba bilo koja pomoc ..žare 🤔🙏🙏

Panika vlada među ljudima a korone nema

Trenutno je genelarno teska finansijska situacija mnogo sve je stalo

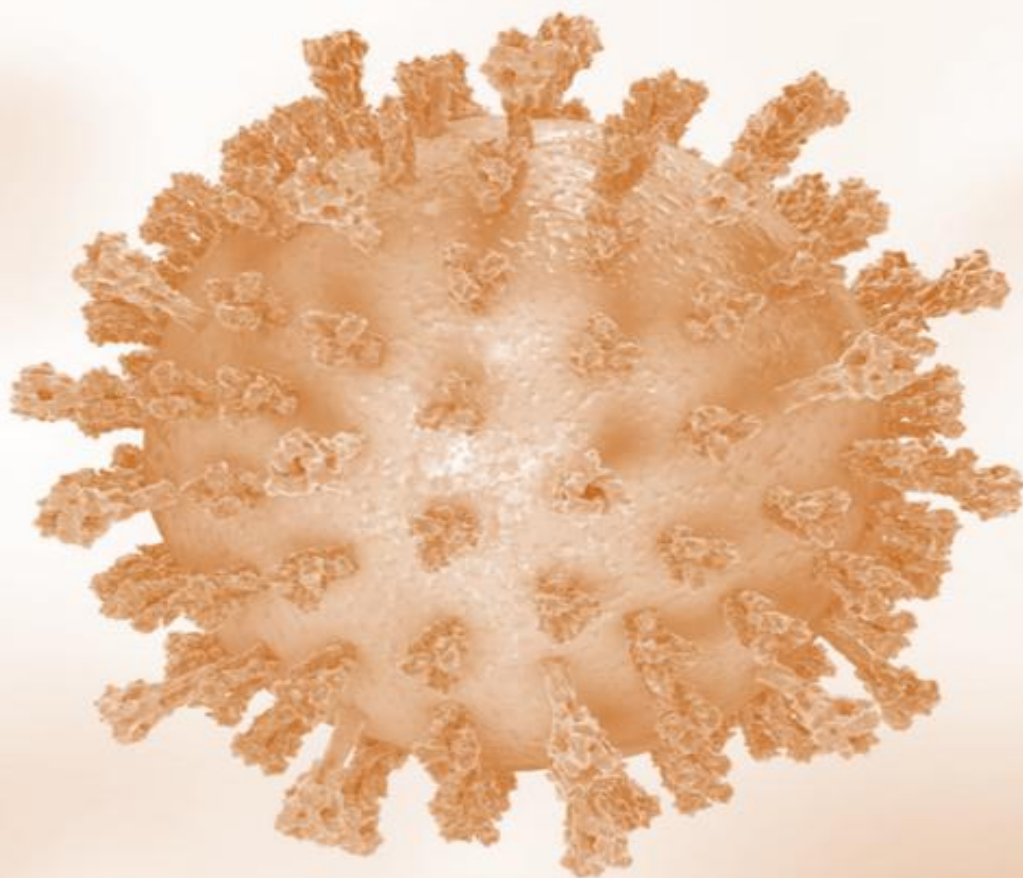
.....

Bog sve vidi svima po zasluži.

//////

Ne izlazimo napolje ibice lakse svima

Možda se kao najbolji dodatni komentar može uzeti odgovor da „Samo zajedničkim snagama možemo pobediti koronu“

Zaključci:

Teške situacije i teška vremena u ljudima bude želju da se pomogne i težnju ka zajedništvu. To je u nekim situacijama dovoljno ali kod pandemije ovih razmera, kada je ceo svet žarište, narod sa pravom traži pomoć od predstavnika vlasti. Ovakve situacije izgrađuju poverenje ali i nepoverenje. Veoma je važno znati kome, kada i kako to poverenje ukazati. Kako i kome poveriti život na čuvanje. Većina građana je mišljenja da je epidemijom virusa Covid 19 došlo do pogoršanja opšteg stanja, sigurnosti, finansijske situacije, socijalne zaštite, kao i poverenja u institucije. Mali broj njih je mišljenja da je celokupna situacija ostala na istom nivou. To je naravno poražavajuća činjenica za čitav sistem, jer bi upravo u ovoj situaciji Vlada Kosova, lokalne samouprave i druge institucije trebalo da sarađuju na suzbijanju pandemije.

Stanovnici Kosova srpske nacionalnosti su imali priliku da i u ovoj situaciji osete podelu i postojanje dualizma dvojnog sistema, jer je zbunjenost o poštovanju mera dovela do toga da su se neke od njih u početku pandemije menjale iz dana u dan, a istovremeno su se primenjivale uvedene mere sa obe strane.

Cilj ove ankete je bio upravo taj da se proceni nivo poverenja koje građanstvo ima i kome više veruje. Čije su informacije bliže stvarnom stanju na terenu. Ko pruža adekvatniju zdravstvenu pomoć i kakva je snabdevenost medicinskom opremom i lekovima.

Rezultati istraživanja pokazuju da građani, barem oni koji su popunili anketu, veće poverenje imaju u zdravstvene institucije Republike Srbije, dok bi se manji procenat ispitanih podvrgao lečenju u kosovskim zdravstvenim ustanovama samo ako druge opcije nema.

Veliki broj ispitanika je kao centar informacija naveo medije u Beogradu, što se može pripisati nedostatku informacija od strane kosovskih institucija i lokalnih medija, čije izveštavanje po kvalitetu i sadržajnosti je bilo nedovoljno, za razliku od beogradskih medija.

Poverenje prema institucijama Republike Kosovo je ocenjeno kao nisko, bilo da su u pitanju centralne institucije ili lokalne institucije, kosovska policija, kosovski zdravstveni sistem pa čak i međunarodna zajednica. Čak i u situaciji izazvanoj višom silom, građani nisu pokazali dovoljno prema poverenje kosovskim istitucijama, iako su sve navedene institucije uključene u suzbijanje pandemije. Razloge mozemo potražiti u jos nedovoljno razvijenom sistemu ili nedostatku opreme, kao i nedevojnoj priprmljenosti za reagovanje na pandemiju.

Sa druge strane to poverenje je visoko prema institucijama Republike Srbije, zdravstvenom sistemu Republike Srbije i medijima iz Beograda, koji su u cilju sprečavanja širenja epidemije i zaštite građana, preduzeli niz mera, od uvođenja vanrednog stanja, organizovanja privremenih bolnica, do nabavke medicinske opreme i lekova. Naravno sve te mere su bile medijski pokrivene, dok građani posebno srpske nacionalnosti nisu imali dovoljno informacija o reagovanju kosovskih institucija, osim uvedenih mera.

Veliki problem predstavljaju i informacije koje stižu SAMO na albanskom jeziku, što takođe dovodi do nepoverenja. Sve izjave moraju biti dostupne medijima na oba jezika, tačno prevedene, ukoliko se želi poraditi na poverenju.

Ako govorimo o servisima za psihosocijalnu podršku, stižemo do rezultata koji nam skreću pažnju na to da građani nisu upućeni da postoje dati servisi. Ovom temom bi trebalo da se bave kompetentne

Pohvalno je to što su građani svesni situacije i da se velika većina pridržava mera koje su donete. Gotovo polovina ispitanih smatra da ih je lokalna samouprava adekvatno upoznala sa trenutnom situacijom.

U borbi protiv jednog ovakvog problema, poverenje igra veliku ulogu. Zabrinjavajuće je da je to poverenje prema institucijama Kosova na veoma niskom nivou i potrebno ga je poboljšati. Jedini način na koji se to može postići je iskrena uzajamna saradnja i poštovanje. Ukoliko toga nema, teško je da će biti i poverenje.

Najveći broj građana se i dalje po navici okreće institucijama Republike Srbije i njima se obraća za pomoć. Ovo je i logično imajući u vidu da na severu funkcioniše zdravstveni sistem Republike Srbije i ta činjenica svakako je ključna u smislu poverenja građana u institucije u toku epidemije. Idealno bi bilo kada bi institucije oba sistema sarađivale više i zajedno reagovala i radile na rešavanju problema. Ipak, u zaključku treba reći da postoji dogovor koji se tiče ulaska na Kosovo lekara iz Beograda kao i lekova i medicinske opreme.

Još jedno zanimljivo zapažanje je to da građani smatraju da međunarodna zajednica ne čini velika dela u borbi protiv virusa Covid 19. Neki od odgovora građana su, da treba da budu aktivniji na terenu i u materijalnoj pomoći, da obezbedi više medicinske opreme i stručnjaka, da brže reaguju, redovno obaveštavaju o broju zaraženih i slično.

Kao neka od rešenja pomoći koje Vlada može sprovesti, nakon završetka epidemije navode se subvencije za mala proizvodna i poljoprivredna preduzeća, odobravanje beskamatnih kredita sa dužim grejs periodom za pospešivanje poljoprivrednika, kao i subvencija za marginalizovane grupe.